

becomes more complicated if there are a huge number of participants. Various agents have own considerations and preferences for desired content and form of institutional arrangements. In such situation reaching a consensus among such a diversity of participants is quite difficult if possible at all.

The second issue in studying the institutional changes is presented by limitations of rational approach to the explanation of agent behavior. We should recognize that some actors will act not instrumentally and strive to achieve short-term, but not long-term objectives. We also should keep in mind that the results of institutional changes can be unwanted to actors, which agreed on their realization. The special attention should be given to limits of our knowledge and lack of essential information, needed to make reasonable decisions. A simple problem can be easy resolved, but if the complexity is increasing, which is typical for the institutional arrangement that will improve the situation of a particular social group or a large part of the actors, the lack of knowledge and information becomes more apparent.

The last problem concerns the context of changes, directed on radical changes of institutes or certain rules. The more radical is reform, the more opposition from actors it will provoke. According to their radicality institutional changes can be classified as displacement, layering, drift and conversation (the more moderate changes are last).

The other interest issue is correlation the institutional changes in different spheres of social life. For example, authoritarian regimes provide the better conditions for reforms then democratic one. But the successful transition of post socialist countries in Europe proved that democracy also can promote economic and institutional reforms.

Key words: institution, institutionalism, rational choice theory, democracy, transit.

УДК 323.1

В. А. ЯВІР,
кандидат політичних наук

ДИСКРИМІНАЦІЯ ЗА ОЗНАКОЮ ЕТНІЧНОЇ НАЛЕЖНОСТІ В УКРАЇНІ ТА РОСІЙСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ В УМОВАХ ЕТНОПОЛІТИЧНОГО КОНФЛІКТУ

Етнополітичний конфлікт між Україною та Росією 2014 р., що призвів до анексії Криму Російською Федерацією та проявів сепаратизму на Сході й Півдні держави, поклав край мирному етапу співіснування етносів на території України. Етнополітична нестабільність, міжетнічні конфлікти, прояви ксенофобії та дискримінації за ознакою етнічної належності стали характерною ознакою етнонаціональних процесів в Україні. Етнополітичний конфлікт супроводжується етнополітичною дезінтеграцією, різкою поляризацією поліетнічного суспільства, деконсолідацією, зростанням рівня нетолерантності, проявами ксенофобії, екстремізму. Відомо, що будь-які негативні, дестабілізаційні процеси в країні призводять до посилення конфліктогенної ролі етнічного чинника. Оскільки Російська Федерація підтримує дезінтеграційні процеси в Україні, підтримує самопроголошені ДНР та ЛНР, ставлення до цієї держави та її громадян, що беруть участь у гібридній війні в Україні, погіршилося.

Так, згідно з останніми даними соціологічних опитувань різко і симетрично погіршилося ставлення українців до Росії та росіян і росіян до України й

українців. Кількість позитивно налаштованих до Росії українців зменшилася з 78 % у лютому 2014 р. до 52 % – у травні; українців, які негативно ставляться до Росії, зростає з 13 % у лютому до 38 % – у травні 2014 р. Найбільше позитивно налаштованих до Росії українців проживає на Сході України, але й там їх кількість зменшилася з 92 % до 77 %. Найменше, 30 % населення західних областей України, позитивно ставляться до Росії. У Росії кількість позитивно налаштованих до України громадян зменшилася з 66 % у лютому 2014 р. до 35 % у травні; кількість негативно налаштованих росіян до України зростає з 26 % до 49 % відповідно [1]. Дві третини (67,1 %) громадян України зазначили, що їх ставлення до Росії після приєднання Криму до Російської Федерації погіршилося, 2,3 % – що воно покращилося, 21,7 % – не змінилося. На погіршення ставлення вказує більшість жителів Західного (91,8 %), Центрального (82,4 %) та Південного (56,3 %) регіонів.

При цьому поглибився розкол всередині українського суспільства – на проукраїнську (яка підтримує дії влади на протидію дезінтеграції України) та проросійську частини (виступає за співпрацю з Росією, підтримує федералізацію, ДНР, ЛНР). Про це також свідчать дані соціологічних опитувань. Три чверті (73,9 %) громадян України не відчують загрози з боку українських націоналістів («бандерівців»). Відчуває таку загрозу кожен п'ятий (19,7 %) респондент. Не відчуває загрози з боку українських націоналістів більшість населення всіх регіонів (від 97 % на Заході до 51 % на Сході країни), однак на Півдні й Сході частка тих, хто відчуває таку загрозу, вища, ніж загалом по країні (27,9 % – на Півдні, 39 % – на Сході). Загрозу з боку проросійських екстремістів відчують 49,3 % опитаних, тоді як не відчують такої загрози, 41,5 %. Цю загрозу відчують більшість жителів Заходу (61,4 %), Центру (63,4 %) та Півдня (52,3 %) країни, у Східному регіоні – лише 27 % (59 % жителів цього регіону не відчують такої загрози).

Внаслідок зростання рівня ксенофобії в Росії та Україні почастишали прояви україно- та русофобії відповідно. Російські установи, банки зазнають погромів через підтримку сепаратизму на Сході. Зокрема, у відповідь на загибель українських військових у ході АТО зазнали актів вандалізму російські фінансові установи. Так, у Житомирі та Львові пройшли протестні акції проти роботи російських банків в Україні. Установи облили фарбою, розбили вітрини, обписали гаслами: «Тероризм не пройде», «Цей банк фінансує тероризм». Чимало українців долучилися до акції бойкоту продажу російських товарів в Україні. Таким чином, в українському і російському суспільствах спостерігається взаємне зростання рівня нетолерантності, викликане нестабілізацією етнополітичної ситуації в Україні. Ця тенденція отримує відображення як у соціологічних опитуваннях, так і в конкретних проявах русофобії та українофобії.

Неабиякого розголосу набули випадки ксенофобії на окупованих територіях – ДНР, ЛНР та Автономній Республіці Крим. Так, у Севастополі типовими після анексії Російською Федерацією стали заклики до розправи над проукраїнськи налаштованими жителями. У ЛНР 10 травня поблизу м. Брянки сепаратисти розстріляли чотириох молодих людей лише за патріотичне привітання

«Слава Україні!», двоє з яких загинули [2]. Однак ретельно відстежити ситуацію з порушенням прав людини на окупованих територіях не вдається через відсутність будь-якого контролю (державного, правоохоронного, експертного) в них. Оскільки різкий сплеск ксенофобії викликаний етнополітичним конфліктом, К. Вігман прогнозує його тимчасовий, ситуативний характер та завершення після припинення бойових дій та стабілізації етнополітичної ситуації в Україні [3, с. 379].

Ситуація з протидією дискримінації в РФ, на відміну від України, складніша через відсутність законів або окремих положень, спеціально присвячених протидії дискримінації за ознакою раси, кольору шкіри або етнічної належності. Безумовно, у Конституції РФ, низці федеральних законів є норми, що встановлюють рівність громадян, фізичних осіб, включаючи расову й етнічну належність, а також забороняють порушення цієї рівності. Однак, як зазначає О. Осипов, у Росії помилково продовжують називати ці положення антидискримінаційним законодавством, у тому числі на державному рівні. Тоді як норми галузевого законодавства щодо рівності не мають практичного значення, оскільки в теорії та на практиці залишається незрозумілим, за яких обставин, на чію адресу та які саме вимоги можна висувати при ймовірному порушенні цих норм [4, с. 67].

Законодавство Російської Федерації містить такі норми про рівність прав та свобод людини і громадянина у галузевих актах: ст. 6 Цивільного процесуального кодексу 2002 р. і ст. 7 Арбітражного процесуального кодексу 2002 р. закріплюють принцип рівності перед законом і судом незалежно від статі, раси, національності, мови, походження, майнового і посадового становища, місця проживання, ставлення до релігії, переконань, належності до громадських об'єднань та інших обставин. Однак, як зауважує О. Осипов, законодавство і правозастосовна практика, а також юридична дискусія в Росії не пропонують ні визначень, ні тлумачень ключових понять, що належать до принципу рівноправності, а саме: «рівність прав і свобод», «рівний доступ» і «рівні можливості реалізації прав». Галузеве законодавство, зокрема закони РФ «Про основи федеральної політики в сфері захисту праці», «Про вимушених переселенців», «Про біженців» використовують термін «дискримінація» без його визначення й у неоднакових контекстах. Житловий кодекс РФ 2004 р. у загальному вигляді згадує про «визнання рівності учасників регульованих житловим законодавством відносин», але не передбачає застосування жодних антидискримінаційних положень.

Неодмінно слід згадати кримінальну відповідальність за дискримінацію в Росії. Стаття 136 Кримінального кодексу РФ «Порушення рівності прав і свобод людини і громадянина» передбачає кримінальну відповідальність за дискримінацію, тобто порушення прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина залежно від статі, раси, національності, мови, походження, майнового і посадового становища, місця проживання, ставлення до релігії, переконань, належності до громадських об'єднань або будь-яких соціальних груп [5]. Як і в Україні, відповідна стаття використовується дуже обмежено, офіційних даних про її застосування немає. На думку російських правозахисників, стри-

мує застосування цієї норми можливість використання її проти широкого кола дій незалежно від ступеня їх суспільної небезпеки. У Російській Федерації було прийнято окремий універсальний закон, який дає відповідь на подібні проблеми – починаючи від ксенофобії, пропаганди національної ворожнечі та расизму і завершуючи терористичною діяльністю, – «Про протидію екстремістської діяльності».

Таким чином, дискримінація фактично була оголошена екстремістською діяльністю. До екстремістської діяльності нормативно-правовий акт відносить цілий спектр протиправної діяльності на ґрунті нетолерантності, зокрема: збурення расової, національної або релігійної, а також соціальної ворожнечі, пов'язаної з насильством або закликами до насильства; приниження національної гідності; здійснення масових безчинств, хуліганських дій та актів вандалізму з мотивів ідеологічної, політичної, расової, національної або релігійної ненависті; пропаганду виключності, вищості або неповноцінності громадян відповідно до їх релігійної, соціальної, расової, національної або мовної належності; порушення прав та свобод людини і громадянина, завдання шкоди здоров'ю та майну громадян у зв'язку з їх переконаннями, расовою або національною належністю або соціальним походженням; створення та/або поширення друкованих, аудіо- та інших матеріалів, призначених для публічного використання, які містять хоча б один з вищезгаданих пунктів; пропаганда та публічне демонстрування нацистської атрибутики; фінансування екстремістської (вищезгаданої діяльності) або інше сприяння в плануванні, підготовці, організації екстремістських дій [6].

З цього можна зробити висновок, що під екстремістську діяльність підпадає велика кількість дій, суть Закону зводиться до протидії крайнім формам релігійної, етнічної, расової, соціальної нетолерантності. Протидія крайнім формам нетолерантності здійснюється передусім за рахунок профілактичних заходів, спрямованих на запобігання екстремістській діяльності, у тому числі спрямованих на виявлення й наступне усунення причин і умов, що сприяють активізації проявів нетолерантності в російському соціумі (ст. 3). А вже потім за рахунок виявлення та припинення екстремістської діяльності громадських і релігійних об'єднань, організацій та фізичних осіб. Закон зобов'язує органи влади в межах своєї компетенції в пріоритетному порядку здійснювати профілактичні, у тому числі виховні, пропагандистські, заходи, спрямовані на запобігання екстремістській діяльності. Федеральні органи державної влади, органи державної влади суб'єктів федерації, а також органи місцевого самоврядування визначені суб'єктами протидії проявам нетолерантності.

Особлива увага приділяється відповідальності ЗМІ за поширення екстремістських матеріалів та здійснення екстремістської діяльності. Діяльність такого ЗМІ, який тиражує нетолерантність, ксенофобію та ворожнечу, може бути припинена за рішенням суду. Також суд може призупинити реалізацію відповідних номерів періодичного видання або тиражу з метою недопущення продовження поширення екстремістських матеріалів. Це положення особливо актуальне для України, де окремі видання роками тиражують нетолерантність та ксенофобію, а держава за чинної законодавчої бази виявляється неспро-

можливо зупинити такі прояви екстремізму. Але з іншого боку, свобода слова страждає від подібних превентивних заходів, що неприпустимо в демократичній державі.

За здійснення екстремістської діяльності громадяни Російської Федерації, іноземні громадяни й особи без громадянства несуть кримінальну, адміністративну й цивільно-правову відповідальність. Тобто російське антидискримінаційне законодавство, попри відсутність спеціалізованого антидискримінаційного закону, на відміну від українського не звільняє від відповідальності за прояви нетолерантності жодну категорію осіб, незалежно від наявності громадянства.

Нещодавно було прийнято зміни до Кримінального кодексу РФ, що посилюють відповідальність за прояви екстремізму. Нормативний акт доповнено новою ст. 282.3 «Фінансування екстремістської діяльності», яка встановлює покарання за «надання або збір коштів або надання фінансових послуг, завідомо призначених для фінансування організації, підготовки і вчинення хоча б одного із злочинів екстремістської спрямованості або для забезпечення діяльності екстремістського співтовариства або екстремістської організації». Покарання за цей злочин варіюється від штрафу до позбавлення волі на строк до трьох років. Якщо злочин скоєно з використанням службового становища, максимальне покарання може скласти шість років позбавлення волі. При цьому особа буде звільнитися від кримінальної відповідальності, якщо допоможе запобігти або припинити злочин, який вона фінансувала. Законом також встановлюється кримінальна відповідальність у вигляді примусових робіт або позбавлення волі на строк до п'яти років за публічні заклики до екстремістської діяльності, здійснені з використанням не тільки ЗМІ, а й Інтернету.

Аналогічним чином доповнюється і ст. 282 КК РФ «Збудження ненависті або ворожнечі, а також приниження людської гідності». Під неї тепер також підпадатимуть відповідні злочини, вчинені в інформаційному просторі, в Інтернеті. Крім того, посилюється покарання за організацію діяльності громадського або релігійного об'єднання або іншої організації, які суд ліквідував або заборонив у зв'язку зі здійсненням екстремістської діяльності. Законом також передбачається конфіскація майна, отриманого в результаті вчинення злочинів екстремістської спрямованості [7].

Однак, як зазначає О. Осипов, практика застосування низки адміністративних механізмів на основі антиекстремістського закону не дає підстав судити про те, чи можуть вони використовуватися як засіб протидії дискримінації. Дослідник переконаний, що частина визначення екстремізму, представленого Законом РФ «Про протидію екстремістській діяльності», не відповідає поняттю екстремістської діяльності в загальноприйнятому розумінні. Ситуація погіршується тим, що у Російській Федерації ні на федеральному, ні на регіональному рівні немає спеціальних органів, що відповідають за запобігання і ліквідацію дискримінації [4, с. 80]. Таким чином, Росія виявляється ізольованою від світових процесів, пов'язаних із протидією расовій дискримінації. Найбільш несприятливим для утвердження рівності є недемократичний політичний режим, для якого порушення прав людини є скоріше нормою, аніж пра-

вопорушенням. Етнополітичний конфлікт з Україною лише підкреслив гостроту цих загальних проблем боротьби з ксенофобією в РФ.

На неефективність антидискримінаційної політики сусідньої держави вказують статистичні дані. За даними інформаційно-аналітичного центру СОВА, що спеціалізується на протидії ксенофобії та екстремізму в Російській Федерації, з початку 2014 р. від рук расистів у Росії загинули 19 людей, ще 97 – поранено. Расистські напади були зафіксовані у 24 регіонах Росії. За інформацією експертів, у листопаді 2014 р. сталося вісім актів вандалізму. Загалом у 2014 р. експерти зафіксували не менше 48-ми актів ідейно вмотивованого вандалізму в 32 регіонах країни [8]. Однак, на відміну від України, в Російській Федерації більш напрацьована судова практика щодо ксенофобських злочинів. Від початку року, за даними аналітичного центру СОВА, за расистське насильство винесено 18 обвинувальних вироків, у яких було врахований мотив ненависті, проти 39 осіб у 16 регіонах країни. У цих процесах були засуджені 7 осіб.

Останнім часом у Російській Федерації спостерігається переспрямування ксенофобських настроїв, яке констатують соціологічні опитування. Росія – недемократична країна з високим рівнем ксенофобії та ізоляціоністських настроїв. Утім, українська криза і протистояння з Заходом тимчасово відсунули на другий план традиційно важливу для російського суспільства міжнаціональну та міграційну проблематику. За даними Левада-центру, якщо в жовтні 2013 р. був зафіксований пік ксенофобських настроїв (гасло «Росія для росіян» підтримало 66 % росіян, що було максимумом за всі роки), то на кінець 2014 р. таких опитуваних було 54 % [9].

Кількість росіян, які вважають, що «на даний момент у Росії можливі масові кровопролитні зіткнення на національному ґрунті», знизилася з 62 % у жовтні 2013 р. до 24 % у липні 2014 р. Якщо відчуття міжнаціональної напруженості в місті/районі, де проживає респондент, восени 2013 р. констатували 43 % опитаних, то тепер – 23 %. Рівень етнічної неприязні щодо вихідців з південних республік знизився. Однак зниження негативу і агресії відбулося не за рахунок збільшення позитивного сприйняття, що могло б вказати на позитивну динаміку в сфері протидії ксенофобії, а за рахунок зростання байдужого ставлення. Крім того, у світлі етнополітичного конфлікту з Україною та Заходом, з'явилися нові об'єкти ксенофобії – «західняки», українські «фашисти» і «бандерівці».

Незважаючи на зростання позитивних оцінок, готовність підтримати запровадження різних обмежень для мігрантів залишається практично на колишньому рівні. Більше двох третин опитаних (64 %) вважають, що необхідно видворяти з Росії нелегальних мігрантів з країн близького зарубіжжя. 76 % наполягають на жорсткій адміністративній політиці, яку слід проводити уряду РФ, щоб зменшився наплив приїжджих. Лише 16 % вважають, що іммігранти – позитивний фактор розвитку економіки Росії.

Соціологічні дані декларують зростання рівня міжетнічної напруженості через події в Україні, що відсунули на другий план усі інші етнонаціональні проблеми. Однак принципово етнополітична ситуація не змінилася і залишається напруженою в Російській Федерації. Експерти виокремлюють низку причин, через які рівень міжетнічної напруженості залишається високим безвід-

носно до українського чинника: фактична нерівність російських регіонів, збереження системи «негласного етнічного квотування посад у національних республіках», високий рівень злочинності в середовищі мігрантів, експансія радикального ісламу [8].

Таким чином, етнополітичний конфлікт між Україною та Росією, що виник внаслідок вторгнення Російської Федерації, анексії територій України, гібридної війни, з одного боку, призвів до зростання рівня взаємної ксенофобії (україно- та русофобії), міжетнічної напруженості у відносинах між країнами та їх титульними етносами в 2014 р., а з другого – актуалізував проблему боротьби з ксенофобією та іншими видами дискримінації в Україні та Росії, що вирішується у різний спосіб. Утім, врегулювання цього конфлікту є необхідною умовою мінімізації наслідків ксенофобізації відносин України та Росії. Прогнозуємо, що застосування інших політико-правових механізмів виявиться недостатнім для зниження рівня ксенофобії.

Список використаних джерел

1. Як змінилося ставлення населення України до Росії та населення Росії до України: соціологічне опитування (травень 2014 р.) [Електронний ресурс] / Київський міжнародний інститут соціології. – Режим доступу : <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=347&page=1>.
2. На Луганщині п'яні терористи розстріляли чотирьох хлопців через вітання «Слава Україні!» [Електронний ресурс] / Espresso.tv. – Режим доступу : http://espresso.tv/news/2014/05/11/na_luhanshyni_pyan_i_teroristy_rozstrilyaly_chotyrok_h_khlopcev_cherez_vitannya_slava_ukrayini.
3. Вітман К. М. Динаміка етнічної нетолерантності в Україні в умовах етнополітичної дестабілізації / К. М. Вітман // Держава і право : Юридичні і політичні науки. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. – Вип. 64.
4. Оситов А. Антідискримінаційне законодавство і практика в Росії і зарубіжних країнах (расова і етнічна дискримінація) : [аналитична записка] / А. Оситов. – М. : Новая юстиция, 2009.
5. Уголовный кодекс РФ (УК РФ) от 13 июня 1996 г. № 63-ФЗ [Електронний ресурс] / Консультант Плюс. – Режим доступу : http://www.consultant.ru/popular/ukrf/10_27.html#p2044.
6. Федеральный закон Российской Федерации от 27 июля 2006 г. № 148-ФЗ «О внесении изменений в статьи 1 и 15 Федерального закона “О противодействии экстремистской деятельности”» [Електронний ресурс] // Российская газета. – Режим доступу : <http://www.rg.ru/2006/07/29/ekstremizm-protivodejstvie-dok.html>.
7. В. Путин подписал закон о введении тюремных сроков за призывы к экстремизму в Интернете [Електронний ресурс] / ИТАР-ТАСС. – Режим доступу : <http://itar-tass.com/obschestvo/1288033>.
8. Гроздь гнева. Рейтинги межэтнической напряженности в регионах России. Весна-осень 2014 г. [Електронний ресурс] / Информационно-аналитический центр СОВА. – Режим доступу : <http://www.sova-center.ru/racism-xenophobia/discussions/2014/10/d30402/>.
9. Национализм, ксенофобия и миграция : социологический опрос, 18–21 июля 2014 г. [Електронний ресурс] / Левада-центр. – Режим доступу : <http://www.levada.ru/26-08-2014/natsionalizm-ksenofobiya-i-migratsiya>.

ward in alleged violation of these rules. Legislation, law enforcement practice and legal debate in Russia do not offer any definitions or interpretations of key concepts belonging to the principle of equality, namely: «equality of rights and freedoms», «equal access» and «equal opportunity to exercise of rights».

In the Russian Federation was adopted separate universal law that provides an answer to these problems – from xenophobia, propaganda of national hatred and racism and ending terrorist activity – «On combating extremist activity». So, discrimination has actually been declared extremist activity. A lot of actions fall under extremist activity. The purpose of the law is to counter extreme forms of religious, ethnic, racial and social intolerance. Citizens of Russian Federation, foreign citizens and stateless persons are criminal, administrative and civil liability for extremist activity. Russian anti-discrimination legislation, despite the lack of specialized anti-discrimination law, unlike the Ukrainian one, doesn't exempt from liability for acts of intolerance any of the categories of people, regardless of nationality. The practice of a number of administrative arrangements on the basis anti-discrimination law provides no basis to judge whether they can be used as a means of combating discrimination. The situation is aggravated by the fact that there are no special government agencies responsible for the prevention and elimination of discrimination in the Russian Federation on the federal or regional level.

The author concludes that conflict resolution is a necessary condition for minimizing the consequences relations between Ukraine and Russia xenophobization, considering the use of other political and legal mechanisms insufficient to reduce xenophobia.

Key words: xenophobia, discrimination, inter-ethnic enmity.

УДК 321.01

М. Д. ХОДАКІВСЬКИЙ,
кандидат політичних наук

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІ ОСНОВИ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Наслідком поліваріантності та багатоаспектності політики Російської Федерації щодо України, здійснюваної з кінця 2013 р. і до сьогодні, стало вживання в науковій та суспільно-популярній літературі різноманіття визначень для позначення цього явища: «захист інтересів російськомовних громадян України», «протистояння зі Сполученими Штатами Америки», «повернення територій», «громадянська війна», «гібридна війна» тощо. Поряд з тим в українській суспільно-політичній думці дедалі більше утверджується поняття «збройна (воєнна) агресія Російської Федерації». Це визначення обґрунтовується та використовується як в експертному середовищі [10], так і в політико-правових документах [24].

Зрозуміло, що російсько-українське протистояння ще стане предметом дослідження багатьох науковців, що коректний науковий аналіз певного явища чи процесу потребує його закінчення, певної історичної дистанції між предметом дослідження і дослідником, коли стануть більш зрозумілими підстави, рушійні сили, способи діяльності учасників, викристалізуються наслідки.

Явір В. А. Дискримінація за ознакою етнічної належності в Україні та Російській Федерації в умовах етнополітичного конфлікту

Досліджується вплив етнополітичного конфлікту між Україною та Росією на зростання рівня ксенофобії, який зафіксовано в обох країнах у 2014 р. Автор доходить висновку, що врегулювання конфлікту є необхідною умовою мінімізації наслідків ксенофобізації відносин України та Росії, вважаючи застосування інших політико-правових механізмів недостатнім для зниження рівня взаємної ксенофобії.

Ключові слова: ксенофобія, дискримінація, міжетнічна ворожнеча.

Явір В. А. Дискриминация по признаку этнической принадлежности в Украине и Российской Федерации в условиях этнополитического конфликта

Исследуется влияние этнополитического конфликта между Украиной и Россией на рост уровня ксенофобии, который зафиксирован в обеих странах в 2014 г. Автор приходит к выводу, что урегулирование конфликта является необходимым условием минимизации последствий ксенофобизации отношений Украины и России, считая применение других политико-правовых механизмов недостаточным для снижения уровня взаимной ксенофобии.

Ключевые слова: ксенофобия, дискриминация, межэтническая вражда.

Yavir V. Ethnic Discrimination in Ukraine and Russia in terms of Ethnopolitical Conflict

The influence of ethnopolitical conflict between Ukraine and Russia on mutual growth of xenophobia, which was recorded in both countries in 2014, is studied. The ethnopolitical conflict between Ukraine and Russia in 2014, which led to the annexation of Crimea by Russian Federation and manifestations of separatism on the East and South of Ukraine ended the peaceful coexistence phase of ethnic groups in Ukraine. Ethnopolitical instability, ethnic conflicts, xenophobia and discrimination based on ethnicity became a characteristic feature of national processes in Ukraine. Ethnopolitical conflict is accompanied by ethnic and political disintegration, sharp polarization of multiethnic society, deconsolidation, the increasing level of intolerance, xenophobia, extremism.

It is well known that any negative, destabilizing processes in the country lead to increased conflict role of ethnicity. As Russian Federation supports the disintegration processes in Ukraine, supports self-proclaimed DPR and LPR, the attitude to this state and its citizens involved in hybrid war in Ukraine deteriorated. According to recent opinion polls Ukrainian attitude to Russia and Russians and Russian to Ukraine and Ukrainian sharply and symmetrically have deteriorated.

At the same time the split in Ukrainian society on the pro-Ukrainian (supporting government actions to counteract the disintegration of Ukraine) and the pro-Russian part (supporting cooperation with Russia, federalization, DPR, LNR) has deepened. This is also confirmed by the opinion polls. Because of rising xenophobia in Russia and Ukraine manifestations of Russophobia and Ukrainophobia became frequent. Outstanding publicity was given to cases of xenophobia in the occupied territories – DPR, LPR, Crimea.

The situation of combating discrimination in Russia, unlike Ukraine, more complicated because of the lack of laws or specific provisions devoted to combating discrimination based on race, skin colour or ethnic origin. Of course, in the Constitution, federal laws are a number of rules that establish the equality of citizens and individuals, including racial and ethnic origin, and prohibit violations of equality. However, Russia continues to mistakenly call these provisions of anti-discrimination legislation, including at the state level. While the rules of sectoral legislation on equality have no practical significance, since in theory and in practice is unclear under what circumstances, on whose address and what requirements can be put for-